

A 2007/2008. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második fordulójának feladatlapja
MAGYAR IRODALOMBÓL

Munkaidő: 300 perc (feladatlap: 60 perc, zárthelyi pályamunka: 240 perc)
Elérhető pontszám: 100 pont (feladatlap: 20 pont, zárthelyi pályamunka: 80 pont)

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűkkel ki kell tölteni a versenyző adatait tartalmazó részt! A munkalapokra nem kerülhet sem név, sem más megkülönböztető jelzés, kizárólag a versenyző számjele, amelyet minden munkalapra rá kell írni!

Minden versenyző **csak az általa választott témához tartozó feladatlapot** oldja meg! A megoldáshoz íróeszközön kívül **más segédeszköz** (az alaplómű, vagy más forrás) **nem használható!** Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás fölévagy melléírásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni! Durva vagy súlyos helyesírási hibáért pontlevonás jár. Az üresen hagyott részeket át kell húzni a dolgozatban!

A feladatlap beadása után a zárthelyi pályamunka elkészítéséhez íróeszközön kívül **kizárólag a választott irodalmi mű (művek) szövege** használható, egyéb segédanyag (kézirat, szakirodalom, jegyzet stb.) **nem**. Minden versenyzőnek az általa választott témában kell kidolgozni a pályamunkát a helyszínen kapott tisztázati lapokon!

A munka végén **minden dolgozatlapot a borítólapon** kell elhelyezni, és azzal együtt kell beadni.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző kódszáma:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

..... utcahsz.

Megye:

A felkészítő tanár(ok) neve:

Középiskolai tanulmányait a 13. évfolyamon fejezi be: igen nem*

*A megfelelő szó aláhúzendő

I. A lírikus Csokonai című témához tartozó feladatok

A FELADATLAP ELKÉSZÍTÉSE UTÁN KIDOLGOZANDÓ TÉTEL CÍME:

**CSOKONAI ARS POETICÁJA.
A „POÉTA” ALAKJA ÉS A „POÉZIS” ESZMÉNYE CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY LÍRÁJÁBAN****1. feladat****a) Röviden ismertesse, Csokonai lírájában a versalkotás mely sajátosságai tükrözik a népiesség hatását! Említsen egy példát is!**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 3 pont**b) Röviden jellemezze a diákköltészet hangnemét és tipikus alkotásmódját! Említsen Csokonai versei közül egy példát erre a hagyományra!**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 3 pont

2. feladat**Ki a versben megidézett költő? Mi a vers címe?**

- a) XIV. századi perzsa költő, „kelet édes énekesse”:

.....

Elérhető: 1 pont

- b) Ókori görög költő, „boros, szerelmes” dalok szerzője:

.....

Elérhető: 1 pont**3. feladat****Említsen 4 példát Csokonai folytonos javítgatására, átdolgozására, csiszolgatására! Adja meg az eredeti és a megváltozott címet is!**.....
.....
.....
.....**Elérhető: 2 pont****4. feladat****A poéta doctus****Említsen négy elemet annak bizonyítékeként, hogy illik Csokonaira a fenti megjelölés!**.....
.....
.....
.....**Elérhető: 4 pont**

5. feladat**A megidézett Csokonai****a) Ki készítette el a költő egészalakos debreceni szobrát?**

.....

Elérhető: 1 pont**b) Ki készítette el Csokonai híres portróját 1861-ben?**

.....

Elérhető: 1 pont**c) Nevezze meg az alábbi művek szerzőit!****Csokonai:**.....**És mégis mozog a föld?:**.....**Vitéz Mihály ébresztése:**.....**Invokáció Csokonai Vitéz Mihályhoz:**.....**Elérhető: 4 pont**

II. A Jókai Mór írói világgépe (A kőszívű ember fiai, a Fekete gyémántok, Az új földesúr és Az arany ember című regényei alapján) című témához tartozó feladatok

A FELADATLAP ELKÉSZÍTÉSE UTÁN KIDOLGOZANDÓ TÉTEL CÍME:

**A NEMZETI FELEMELKEDÉS ESZMÉNYÉNEK LEHETSÉGES VÁLTOZATAI BARADLAY RICHÁRD,
BEREND IVÁN, ANKERSCHMIDT LOVAG ÉS TÍMÁR MIHÁLY ALAKJÁBAN**

1. feladat

Jókai gyakran élt regényei írásakor a szerzői kommentár (magyarázó, kiegészítő jegyzet, előszó, utószó, stb.) eszközével. Soroljon fel legalább 6 regényt, amelyben szerzői kommentár szerepel! (Minden helyes megoldás 0,5 pont ér.)

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....
- e).....
- f).....

Elérhető: 3 pont

2. feladat

Az új földesúr

a) Az új földesúr c. regénynek főhőse, Ankerschmidt lovag Jókai szinte mértéktelen derűlátásának egyik jelképe lett. Alakja azonban mély ellentmondásokat is takar. Mutassa be ezeket röviden!

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 2 pont

b) E regényben is fontos stíluselem a jellegzetes Jókai-humor. Említsen legalább két olyan szereplőt, akik a humor forrásai, vagy hordozói!

.....

.....

Elérhető: 2 pont

3. feladat

Az arany ember

a) Írja le az **Arany ember** c. regény alapötletének keletkezését!

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 2 pont

b) Soroljon fel az említett regény első néhány fejezetéből három, mesei fordulatra emlékeztető sajátosságot!

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 3 pont

c) Tímár Mihály bonyolult, összetett jellemének megítélése a XX. században sokat változott. Soroljon fel a mű szakirodalmából - a szerző és műcím feltüntetésével - három szerzőt, és mutassa be röviden értékelésük lényegét!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 3 pont

4. feladat

Fekete gyémántok

a) Az író szerint Berend Iván a dzsentrivé süllyedő magyar köznemes **ellenpéldája**. Igazolja röviden ezt az állítást!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 2 pont

5. feladat**A kőszívű ember fiai**

A kőszívű ember fiai című regényt - joggal - az 1848-49-es szabadságharc **eposzaként** emlegetik. Soroljon fel legalább három, az eposz műfajára jellemző elemet a műből!

a).....

.....

b).....

.....

c).....

.....

Elérhető: 3 pont

III. A Sütő András prózai művei című témakörhöz tartozó feladatok

A FELADATLAP ELKÉSZÍTÉSE UTÁN KIDOLGOZANDÓ TÉTEL CÍME:

A SORSMETAFORA ÉS A JELKÉPEK KIFEJEZŐ SZEREPE SÜTŐ ANDRÁS PRÓZÁJÁBAN**1. feladat**

Az alábbi mondatokból – amelyek Sütő András írói pályájának állomásait, életének eseményeit követik – hiányoznak helyszínek, címek. A kihagyott helyekre írja be ezeket az információkat! (Minden helyes válasz 0,5 pontot ér.)

Sütő András még kisdíák volt a Bethlen Gábor által alapított kollégiumban, amikor magyartanára Vita Zsigmond felfigyelt az íráskészségére, s ezért első karcolatait egy..... -i újságban közölte.

19 évesen már az egyik irodalmi lap, a főszerkesztője lett. Nem sokkal később Kolozsvárott a című folyóiratban lírai cikkek láttak napvilágot.

Első novelláját, a címűt, 1948-ban a kolozsvári című folyóiratban jelentette meg.

Első paraszti tematikájú kötete, az 1953-ban jelent meg. A hatalmi önkénynek kiszolgáltatott parasztság sorsáról írt, s ezzel ébresztett feltűnést 1955-ben a című kötete.

1954-ben az Írószövetség az szépirodalmi folyóirat főszerkesztő helyettesévé tette, majd 1958-ban az című képeslapban is főszerkesztő volt. (E megbízatásáról 1989. július 14-én mondott le, s egyben kilépett a szerkesztőségből is.)

1992-ben Illyés Gyulával és Csoóri Sándorral kezdeményezője volt Budapesten a című folyóirat megindításának.

1990-től a romániai magyar írók.....-jának alapító tagja, tiszteletbeli elnöke lett.

1992-1996 között a tiszteletbeli elnöke volt.

Elérhető: 6 pont

2. feladat

Az 1970-es évek esszéi nagy szerepet játszottak a nyelvművelésben. Az alábbi feladatok a nyelvápoláshoz kapcsolódnak.

a) Nevezzen meg két olyan esszégyűjteményt, amely az anyanyelv műveléséről szól!

.....

.....

Elérhető: 1 pont

b) Melyik esszéregényről írta Görömbei András irodalomtörténész: „A nyelv és az ember életegysége ad itt új távlatokat a létértelmezésnek.”?

.....

Elérhető: 1 pont

c) Kinek az emlékét idézi Sütő András: „Édes Néném, ne hagyj el! Pusztakamarási tünődés nyelvünkről” című, 2006-ban megjelent írása s mi a cím jelentéstartalma?

.....

.....

Elérhető: 1 pont

3. feladat

Sütő András több írásában is megjelenik az ének, a dal értékőrző szerepe.

„... a földre kellett szállnom: az erdélyi Mezősége, ahol énekes szerettem volna lenni, de néma volt a dal: torkavágottan hallgatott.”

„Hát éneket viszel-e magaddal: vagyis védelmet a sötétség s az úti veszedelmek ellen. Azt mondanám én is: ne hagyjátok cserben az Éneket!”

a) Írjon legalább két novellacímét, amely írásokban szerepet kap a hang, a dal!

.....

.....

Elérhető: 1 pont

b) Soroljon fel 2 olyan zenei, közösségi formát, amelyekről olvasott a művekben!

.....

.....

Elérhető: 1 pont

4. feladat

Az irodalomtörténészek szerint Sütő András művészetében az igazi áttörést az Anyám könnyű álmot ígér című regénye jelentette.

a) Soroljon fel legalább 3 olyan jellemző vonást, amely ezt igazolja!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 3 pont

b) Indokolja meg, miért nevezhette Olasz Sándor irodalomtörténész e művet „a mezőségi Puszták népé”-nek!

.....

.....

.....

Elérhető: 1 pont

c) Fejtse ki röviden, mi a két idősík szerepe a regényben!

.....

.....

.....

Elérhető : 1 pont

5. feladat

Határozza meg az alábbi fogalmakat egy-egy pontosan szerkesztett mondatban! Írjon egy művet, amelyben ezzel a fogalommal találkozott!

Transzszilvanizmus:

.....

Tájszociográfia:

.....

Retrospektív ábrázolás:

.....

Sorsmetafora:

Elérhető : 4 pont

IV. Az Elektra-téma a drámairodalomban (Szophoklész, Bornemisza Péter, Sartre és O'Neill művei alapján) című témához tartozó feladatok.

A FELADATLAP ELKÉSZÍTÉSE UTÁN KIDOLGOZANDÓ TÉTEL CÍME:

A BÚNTUDAT ÉS A FELELŐSSÉG KÉRDÉSE AZ ELEKTRA-FELDOLGOZÁSOKBAN

1. feladat

a) Hogyan nevezzük azt az antik mondakört, amelyben az Elektra-történet is szerepel?
(Legalább két megnevezést említsen!)

.....

Elérhető: 1 pont

b) Melyik ógörög szerzőtől maradt fenn e mondakörről drámai trilógia, milyen összefoglaló címmel?

.....

.....

Elérhető: 1 pont

2. feladat

a) Az Elektra-témát feldolgozó négy dráma közül melyikhez köthetők a következő fogalmak?
Nevezze meg a szerzőt és a mű magyar címét! (Minden helyes válasz 0,5 pontot ér.)

egzisztencializmus:

pszichoanalízis:

hármasszög:

reformáció:

Elérhető: 2 pont

b) Foglalja össze tömören a dráma és a fogalom kapcsolatát!

egzisztencializmus:

.....

pszichoanalízis:

.....

hármasszoros egység:

.....

reformáció:.....

.....

Elérhető: 4 pont**3. feladat****a) Melyik író alkalmazta modern színpadra a Bornemisza Péter névéhez kötődő magyarítást?**

.....

Elérhető: 1 pont**4. feladat****Milyen feldolgozó-fordítói célt tükröznek a 16. századi magyar drámaszöveg befejező mondatai?**

a) (A játék után való hálaadás és intés előtt)

„Mester:.. De elmegyek el-be hozzája, jó tanácsot adok nekie, hogy erősen megőrizze magát ez veszedelmektől. Jámbor és tiszta életű legyen, igazán és kegyelmesen éljen, ha úgy nem akar járni, mint az ő elei. Ideje már elmennem, egyéb dolgaimhoz is látnom. Tihozzatok maradjon az úristen!”

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 2 pont

b) A fenti idézet alapján nevezzen meg két, a 16. század óta végbement nyelvi változást, és írjon rájuk példát a szövegből!

.....
.....
.....
.....

Elérhető: 1 pont

5. feladat

Vizsgálja meg a következő idézeteket! Állapítsa meg mindegyikről, hogy melyik drámából való, ki beszél, kihez, és miért szólítja meg! Egy-egy mondatban jellemezze a beszélő és a megszólított viszonyának tükröződését a nyelvhasználatban!

a) „*Te kis álszent - mennyit beszélsz itt apádról, kötelességeidről! Ó, nem vonom kétségbe, hogy meg akarod védeni a büszkeségét - és tudom, hogy mennyire szeretnéd megkímélni a családot az újabb botrányoktól! De mégsem ez az igazi okod, ha nem árulsz el!*”

.....
.....
.....
.....

Elérhető: 2 pont

b) „*0, Atreusz-sarj, mily kínokon át törtél nehezen a szabadsághoz. mely e tettel végre tiéd lett.*”

.....
.....
.....
.....

Elérhető: 2 pont

c) „Igen, ezek a nyomorult lelkek ugyancsak kedvesek az istenek előtt. Maga talán meg akarja őket fosztani ettől az égi kegytől? És maga, maga, mit tudna adni nekik cserébe? Nyugodt emésztést, a vidéki emberek megzápult békességét és unalmát, mi? A boldogságnak jaj de mindennapi unalmát. Jó utazást, fiatalember, jó utazást, egy városnak a rendje nagyon is esendő dolog, az emberi lelkeké szintén: elég hogy éppen csak hozzáérjen, és összedül mindenestül.”

.....

.....

.....

.....

Elérhető: 2 pont

6. feladat

Az alábbi magyar színháztörténeti adatok egy-egy Elektra-dráma előadásainak emlékét őrzik.

Melyik adatsor melyik drámához tartozik?

(Minden helyes válasz 0,5 pontot ér)

a) Ennek a műnek főszerepe Jászai Mari egyik legnagyobb alakítása volt. Először 1890-ben mutatták be Magyarországon, a Nemzeti Színházban.

.....

b) A drámát először 1937-ben játszotta a Nemzeti Színház, dr. Németh Antal rendezésében. A női főszerepet Bajor Gizi, a férfiszerepeket Csontos Gyula és a fiatal Tímár József alakították. A darab másik emlékezetes előadása 1963-ból való: a Vígszínházban Várkonyi Zoltán rendezésében láthattuk, Ruttkai Évával és Latinovits Zoltánnal a főszerepekben.

.....

c) A dráma már 1558-ban színre került Bécsben, iskolai színjátszás keretében. Egy 20. századi írónk alkalmazta modern színpadra. Jelentős előadása 1966-ban a Madách Színházban Vámos László rendezése, a főszerepben Psota Irénnel, és 1975-ben a Nemzeti Színház színpadán Major Tamás munkája. Törőcsik Mari főszereplésével.

.....

d) A dráma első magyarországi bemutatója 1966-ban a Pécsi Nemzeti Színházban történt, Pécsi Ildikóval és Bálint Andrással a főszerepekben. Az előadás érdekessége, hogy a díszleteket Martyn Ferenc szobrászművész tervezte, és közreműködött benne a Pécsi Balett is.

.....

Elérhető: 2 pont